

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-49-02

**Голові Комітету Верховної Ради
України з питань правової
політики
Денису МАСЛОВУ**

*Щодо реєстр. № 10146
від 13.10.2023*

Шановний Денисе Вячеславовичу!

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 1 листопада 2023 року (протокол № 92), розглянув проект Закону України про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо визначення підсудності справ за місцезнаходженням сторони, яка є внутрішньо переміщеною особою, реєстр. № 10146 від 13.10.2023, поданий народним депутатом України Славицькою А.К. та іншими народними депутатами України (далі - законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки метою законопроекту є забезпечення доступу до правосуддя внутрішньо переміщених осіб шляхом врегулювання у процесуальному законодавстві питання підсудності справи за місцем проживання або місцезнаходженням сторони, якою є внутрішньо переміщена особа.

Для досягнення вказаної цілі законопроектом пропонується внести зміни до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, відповідно до яких позови до фізичної особи, яка є внутрішньо переміщеною особою відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», пред'являються в суд за місцем перебування такої особи, зафіксованого довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

Під час обговорення проекту Закону в межах предметів відання Комітету народні депутати України підтримали основну ідею законопроекту, оскільки, не дивлячись на численні роз'яснення та рішення Верховного Суду, в Єдиному державному реєстрі судових рішень міститься значна кількість судових рішень, з яких вбачається, що внутрішньо переміщені особи (далі – ВПО) не завжди можуть реалізувати своє право на судовий захист за фактичним місцем проживання, зазначеним у довідці про взяття на облік ВПО (далі – довідка). Відповідно до позицій окремих судів у вказаній довідці міститься розмежування зареєстрованого місця проживання та фактичного місця проживання і відповідна довідка не належить до документів, до яких вноситься інформація про зареєстроване місце перебування особи, а лише підтверджує факт внутрішнього переміщення особи та взяття її на облік. Враховуючи зазначене, суди передають відповідні справи для розгляду за підсудністю за зареєстрованим місцем проживання внутрішньо переміщеної особи, яке зазначене у паспорті такої особи. Таким чином, врегулювання відповідного питання на законодавчому рівні усуне неоднозначні підходи, які суди першої та апеляційної інстанції демонструють у питанні підсудності справ за участю ВПО.

Водночас члени Комітету наголосили на необхідності звернути увагу головного комітету на факт врегулювання законопроектом питання щодо визначення підсудності судових справ виключно у випадках, коли внутрішньо переміщені особи є відповідачами. Запропоновані зміни до статті 28 Цивільного процесуального кодексу України та статті 29 Цивільного процесуального кодексу України не охоплюють випадки, коли ВПО виступатимуть в ролі позивача, який в окремих категоріях справ має право пред'явити позов за своїм зареєстрованим місцем проживання чи перебування (наприклад, про стягнення аліментів; про розірвання шлюбу, якщо на утриманні перебувають малолітні або неповнолітні діти; про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом тощо). Без уточнення відповідних положень внутрішньо переміщені особи не зможуть реалізувати своє право на подачу позову за фактичним місцем проживання, зазначеним у довідці.

За наслідками обговорення Комітет ухвалив рішення: звернутися до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики з пропозицією рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо визначення підсудності справ за місцезнаходженням сторони, яка є внутрішньо переміщеною особою, реєстр. № 10146 від 13.10.2023, поданий народним депутатом України Славицькою А.К. та іншими народними депутатами України, за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Голова Комітету

А. ЗАДОРЖНИЙ

